

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА
за результатами проведення опитування здобувачів вищої освіти
на тему "Військове стажування, практика очима курсантів".

У період з 01 по 30 червня 2026 року у Військовій академії (м. Одеса) (далі – Академія) було проведено анонімне опитування серед здобувачів вищої освіти у кількості 396 осіб. Опитування є формою залучення здобувачів вищої освіти до системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти.

Метою опитування є визначення рівня задоволеності здобувачів вищої освіти якістю організації, змістом та умовами проходження військового стажування (практики), оцінка відповідності отриманих у Академії знань реальним вимогам у військах, а також напрацювання обґрунтованих рекомендацій щодо оптимізації практичної підготовки майбутніх офіцерів на основі запитів і пропозицій респондентів.

Метод дослідження – анонімне анкетування на добровільних засадах з використанням інструменту Google Форми.

Задачі дослідження:

- оцінити якість організаційно-підготовчого етапу стажування з боку Академії та визначити оптимальність термінів його проведення;
- з'ясувати ступінь відповідності обов'язків, які виконували здобувачі вищої освіти під час практики, їхній майбутній офіцерській спеціальності та реалізацію їхнього лідерського потенціалу (роль командира підрозділу);
- виявити ключові проблеми та труднощі, з якими здобувачі вищої освіти зіштовхнулися у військових частинах (матеріально-технічне забезпечення, адаптація, взаємовідносини з командуванням, залучення до сторонніх робіт);
- проаналізувати ефективність теоретичної та матеріально-технічної бази Академії, визначивши найбільш корисні блоки знань та напрями підготовки, які потребують посилення (практична робота з технікою, військове діловодство, робота з особовим складом тощо);
- моніторити умови проживання, харчування та побуту здобувачів вищої освіти-стажерів у місцях проходження практики;
- дослідити вплив стажування на рівень мотивації здобувачів вищої освіти до подальшої військової служби та виокремити найкорисніші для них підсумки практики;
- акумулювати й систематизувати конкретні пропозиції та побажання здобувачів вищої освіти щодо вдосконалення процесу проходження військового стажування для наступних курсів.

ЯК ВИ ОЦІНЮЄТЕ ЗАГАЛЬНИЙ РІВЕНЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПІДГОТОВКИ ДО СТАЖУВАННЯ З БОКУ АКАДЕМІЇ?

21,97 % респондентів – відмінно (все було чітко організовано, документи готові вчасно) (ОПП: *Автомобілі та автомобільне господарство, Транспортна логістика*);

43,18 % – добре (були дрібні затримки, але загалом усе пройшло успішно) (ОПП: *Військова автомобільна техніка, Експлуатація та ремонт ракетно-артилерійського озброєння, Боєприпаси, вибухові пристрої, освітлювальні та сигнальні засоби, Квартирно-експлуатаційне забезпечення військ (сил), Управління діями підрозділів морської піхоти*);

26,77 % – задовільно (багато організаційних питань довелося вирішувати самостійно на місці) (ОПП: *Педагогіка вищої професійної військової освіти (магістри), Управління діями підрозділів військової розвідки, Експлуатація та ремонт ракетно-артилерійського озброєння (магістри)*);

8,08 % – незадовільно (організація була на низькому рівні) (ОПП: *Забезпечення підрозділів (частин, з'єднань) ракетним паливом, паливом та мастильними матеріалами, Організація оцінювання стану цивільного середовища (магістри)*).

Рівень позитивних відповідей “Добре”.

Рекомендовано і надалі підтримувати на високому рівні організацію та підготовку курсантів до стажування.

ЧИ ВІДПОВІДАЛИ ОBOB'ЯЗКИ, ЯКІ ВИ ВИКОНУВАЛИ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ, ВАШІЙ МАЙБУТНІЙ ОФІЦЕРСЬКІЙ СПЕЦІАЛЬНОСТІ?

38,13 % респондентів – так, повністю відповідали (ОПП: *Квартирно-експлуатаційне забезпечення військ (сил), Автомобілі та автомобільне господарство*);

52,27 % – частково відповідали (виконували і сторонні завдання);

9,60 % – зовсім не відповідали (займалися переважно господарськими чи паперовими справами, не пов'язаними зі спеціальністю) (ОПП: *Педагогіка вищої професійної військової освіти (магістри), Організація оцінювання стану цивільного середовища (магістри)*).

Рівень позитивних відповідей “Задовільно”.

Рекомендовано попередньо входити у взаємодію з військовими частинами (підрозділами) щодо надання курсанту під час стажування можливості виконувати обов'язки за майбутньою офіцерською спеціальністю.

ЯКА ПРОБЛЕМА СТАЛА ДЛЯ ВАС ГОЛОВНОЮ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ СТАЖУВАННЯ?

27,53 % респондентів – брак практичних навичок, які мали б надати в Академії;

13,89 % – недостатнє матеріально-технічне забезпечення у військовій частині;

3,54 % – складні відносини в колективі або з командуванням частини;
17,42 % – залучення до завдань, які не стосуються програми практики;
37,63 % – проблем із адаптацією чи труднощів не було.

Рекомендовано перед відправкою на стажування приділяти увагу практичним навичкам курсантів та залучення їх до завдань, які стосуються тільки програми практики.

ЯКИЙ БЛОК ЗНАНЬ, ОТРИМАНИХ В АКАДЕМІЇ, ЗНАДОБИВСЯ ВАМ У ВІЙСЬКАХ НАЙБІЛЬШЕ?

41,92 % респондентів – бойова підготовка (тактична, вогнева тощо);
35,35 % – спеціальна підготовка (технічна/профільна за фахом);
8,84 % – управлінська підготовка (статути, лідерство, військове діловодство);
13,89 % – психологічна та фізична готовність до навантажень.

Рекомендовано більше приділяти уваги бойовій підготовці (тактика, вогнева підготовці тощо), спеціальній підготовці (технічна/профільна за фахом), управлінській підготовці (статути, лідерство, військове діловодство).

ЯК ДО ВАС СТАВИЛОСЯ КОМАНДУВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ (КЕРІВНИКИ ПРАКТИКИ ВІД ЧАСТИНИ)?

76,52 % респондентів – з повагою, допомагали адаптуватися та ділилися досвідом;
13,89 % – нейтрально, ставилися просто як до додаткової робочої сили;
7,07 % – байдуже, не приділяли уваги та не контролювали процес;
2,53 % – упереджено або зверхньо (ОПП: Організація оцінювання стану цивільного середовища (магістри)).

Рівень позитивних відповідей “Добре”.

Рекомендовано і надалі попередньо входити у взаємодію з військовими частинами (підрозділами) щодо допомоги курсантам у адаптації та обміну досвідом.

ЧИ ВДАЛОСЯ ВАМ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ СПРОБУВАТИ СЕБЕ В РОЛІ КОМАНДИРА (ЛІДЕРА) ПІДРОЗДІЛУ/ВИКОНАВЦЯ ОБОВ'ЯЗКІВ ЗА ПОСАДОЮ?

33,84 % респондентів – так, постійно керували особовим складом / виконували обов'язки в повному обсязі;
43,43 % – епізодично (декілька разів за весь період стажування);
22,73 % – ні, респондентам не довіряли виконання таких обов'язків (ОПП: Боеприпаси, вибухові пристрої, освітлювальні та сигнальні засоби, Забезпечення підрозділів (частин, з'єднань) ракетним паливом, пальним та мастильними матеріалами, Транспортна логістика).

Рівень позитивних відповідей “Достатньо”.

Рекомендовано попередньо входити у взаємодію з військовими частинами (підрозділами) щодо надання можливості курсантам під час стажування керувати особовим складом / виконувати обов'язки в повному обсязі.

ЯКОГО НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ В АКАДЕМІЇ ВАМ НАЙБІЛЬШЕ НЕ ВИСТАЧАЛО ДЛЯ ВПЕВНЕНOSTІ НА СТАЖУВАННІ?

47,22 % респондентів – практичної роботи з наявною сучасною технікою та озброєнням;

13,89 % – роботи з військовою документацією (журнали, рапорти, накази);

21,97 % – методики роботи та спілкування з особовим складом;

16,92 % – усього вистачало, теоретична та практична база Академії відмінна.

Рекомендовано для більш впевненого проходження курсантами стажування в першу чергу приділити увагу практичній роботі з сучасною технікою та озброєнням, а також методиці роботи та спілкування з особовим складом, роботі з військовою документацією (журнали, рапорти, накази).

ОЦІНІТЬ УМОВИ ПРОЖИВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (ХАРЧУВАННЯ, ПОБУТ) ПІД ЧАС СТАЖУВАННЯ:

68,94 % респондентів – комфортні (умови проживання та харчування на високому рівні);

25,25 % – задовільні (базові потреби забезпечені, але умови спартанські);

5,81 % – незадовільні (були суттєві проблеми з житлом, водою або харчуванням) *(ОПП: Організація оцінювання стану цивільного середовища (магістри), Педагогіка вищої професійної військової освіти (магістри), Повітрянодесантна підготовка підрозділів).*

Рівень позитивних відповідей “Добре”.

Рекомендовано і надалі підтримувати комфортні умови проживання та харчування під час стажування курсантів.

ЯК СТАЖУВАННЯ ВПЛИНУЛО НА ВАШЕ СТАВЛЕННЯ ДО МАЙБУТНЬОЇ ОФІЦЕРСЬКОЇ СЛУЖБИ?

32,58 % респондентів – посилило мотивацію, утвердилися у правильному виборі професії;

53,79 % – ставлення не змінилося, очікування збіглися з реальністю;

6,57 % – з'явилися певні сумніви щодо подальшої служби *(ОПП: Педагогіка вищої професійної військової освіти (магістри);*

7,07 % – демотивувало, реальність виявилася гіршою за очікування *(ОПП: Організація оцінювання стану цивільного середовища (магістри), Повітрянодесантна підготовка підрозділів).*

Рівень позитивних відповідей “Дуже добре”.

Рекомендовано і надалі під час стажування мотивувати курсантів на подальшу службу після випуску у військових частинах (підрозділах).

ЩО ДЛЯ ВАС ОСОБИСТО СТАЛО НАЙКОРИСНІШИМ ПІДСУМКОМ СТАЖУВАННЯ?

31,06 % респондентів – набуття досвіду керування людьми та вирішення конфліктів;

25,00 % – закріплення навичок роботи з технікою та зброєю в реальних умовах;

37,63 % – розуміння реального стану справ та рутини у військових частинах;

6,31 % – перевірка власної психологічної стійкості до армійських буднів.

Рекомендовано під час стажування приділити увагу курсантам щодо набуття досвіду керування особовим складом та вирішення конфліктних ситуацій, налаштування психологічно себе стійкості до армійських буднів.

ЧИ ВВАЖАЄТЕ ВИ ТРИВАЛІСТЬ (ТЕРМІНИ) СТАЖУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЮ?

41,41 % респондентів – так, часу було цілком достатньо (*ОПП: Боєприпаси, вибухові пристрої, освітлювальні та сигнальні засоби, Експлуатація та ремонт ракетно-артилерійського озброєння (магістри), Транспортна логістика*);

54,29 % – ні, стажування має бути довшим, щоб краще засвоїти досвід (*ОПП: Управління процесами інформаційно-аналітичного забезпечення розвідки у військах (силах), Управління діями підрозділів морської піхоти, Педагогіка вищої професійної військової освіти (магістри), Забезпечення підрозділів (частин, з'єднань) ракетним паливом, паливом та мастильними матеріалами, Військова автомобільна техніка*);

4,29 % – ні, термін занадто великий, достатньо було б менше часу.

Рівень позитивних відповідей “Задовільно”.

Рекомендовано продовжити терміни стажування для курсантів, оскільки не вистачає часу опанувати практичні навички за посадою.

ВАШІ ПРОПОЗИЦІЇ ТА ПОБАЖАННЯ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ПРАКТИКИ/СТАЖУВАННЯ ДЛЯ НАСТУПНИХ КУРСІВ:

Здобувачі вищої освіти висунули наступні пропозиції та побажання щодо покращення практики/стажування для наступних курсів, а саме:

1. Тривалість і структура практики/стажування

- Збільшити загальну тривалість практики та стажування (зокрема навчальної практики – до одного місяця; мінімально – на тиждень і більше; оптимально – до повного циклу підготовки, наприклад курсу БЗВП/КМБ).

- Розділити практику на чіткі етапи: технічний (обслуговування, ремонт техніки, рутинні процеси) та управлінський (керівні обов’язки, формування офіцерського бачення та лідерських якостей).

- Запровадити сезонний розподіл (зимовий і літній періоди) та ротацію баз (не направляти курсантів у ті самі частини кілька років поспіль).

- Синхронізувати періоди практики з реальними заходами військових частин, щоб уникнути формального перебування «для галочки».

2. Профільна відповідність і зміст підготовки

- Забезпечити суворий контроль відповідності бази практики та посад майбутній спеціальності / освітній програмі студентів.
- Переорієнтувати програму з формального виконання обов'язків на реальне здобуття професійних навичок; усунути розрив між теорією та практикою.
- Збільшити частку профільної практичної роботи (замість пасивного спостереження чи рутинних завдань) і зменшити акцент на посиленій фізичній підготовці на користь фахового навчання.
- Залучати курсантів до завдань: проведення занять (у т. ч. роль інструкторів), відпрацювання тактичних елементів, ведення штабної документації, облік техніки, оформлення списання майна через бойові втрати.
- Створити можливості для роботи в ролі помічників/асистентів, офіційного допуску до документів і самостійного прийняття рішень.
- Забезпечити 100 % залучення курсантів до керівних ролей (кожний має побути в ролі командира для розвитку управлінських і комунікативних навичок).
- Значно розширити практичну роботу з сучасною технікою, БпЛА, FPV-дронами, новітнім обладнанням і зброєю; забезпечити достатню кількість технічних засобів для індивідуальної роботи.

3. Організація, координація та контроль

- Заздалегідь оформлювати повний пакет документації та налагодити чітку попередню комунікацію з командуванням приймаючих частин (щоб уникнути затримок із допуском і ситуацій, коли фахівці на місцях не мають плану роботи з курсантами).
- Призначати супровідного (вільного) офіцера для координації, захисту інтересів курсантів і належної комунікації.
- Посилити контроль з боку навчального закладу за ходом практики кожного курсанта, виключивши формальний підхід.
- Розширити вибір військових частин і баз стажування; покращити навчально-матеріальну базу безпосередньо на місцях проходження практики.
- Усунути логістичні суперечності (наприклад, обмеження тренувань у частині з подальшим негайним складанням іспитів).

4. Наближення до реальних умов служби

- Організовувати стажування переважно на базі бойових військових частин, у т. ч. на КСП батальйонів і полігонах у прифронтових областях (для бойових факультетів).
- Забезпечити роботу з досвідченим бойовим особовим складом і командирами (зокрема випускниками) для аналізу реального досвіду.
- Призначати курсантів на керівні посади, а не використовувати їх як рядових на рівні БЗВП.

5. Фінансове та правове забезпечення

- Оформлювати виїзд на практику, як офіційне службове відрядження.
- Запровадити додаткові виплати грошового забезпечення (добові, компенсації) на період стажування.

Начальник науково-методичного
відділу забезпечення якості
освітньої діяльності та вищої освіти